

A roma nők kényszersterilizációja

„Szerettem volna, ha több gyermekem születik. Még fiatal vagyok – 23 éves. 19 éves voltam, amikor műtéti úton meddővé tettek anélkül, hogy tudtam volna róla.” (Helena F.)

I wanted to have lots of children, I'm young, I'm 23. When I was 19 they sterilised me without my knowing it. (Ms Helena F.)

Coerced Sterilisation of Romani Women

A ROMA NŐK ELLENI DISZKRIMINÁCIÓ ÉS A ROMA NŐK TÁRSADALMI KIREKESZTÉSE

A romák Európa leginkább marginalizált etnikai csoportja. Tömeges elszegényedés, a lakhatás és az oktatás területén jelentkező szegregáció, alacsony iskolai végzettség, magas munkanélküliség, és az egészségügyi szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférés sújtja a roma lakosságot, amely jelenségek gyakran a romák ellen irányuló diszkrimináció következményei. Az etnikai és nemi hovatartozásukból adódó többszörös diszkrimináció eredményeképpen a roma nők a roma férfiaknál is rosszabb helyzetben vannak. A roma nőket gyakran nem tájékoztatják megfelelően egészségi állapotukról. Gyakran nélkülük hoznak döntéseket a kezelésükre vonatkozóan. A reprodukív jogokat illetően, roma nőket tájékozott döntésük nélkül sterilizáltak Csehországban, Szlovákiában és Magyarországon.

A KÉNYSZERSTERILIZÁCIÓ AZ ALAPVETŐ EMBERI JOGOK MEGSÉRTÉSE

A reprodukív jogok számos alapvető nemzetközi emberi jogi alapelvnek részét képezik, úgy mint az élethez való jog; az egészséghez való jog; a testi integritáshoz való jog; a kínzás tilalma, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való jog; a magánélethez és a családi élethez való jog; a jog, hogy a nő szabadon dönthessen gyermekei számáról és a gyermekszülések közé eső időközről; a szabad véleménynyilvánításhoz való jog; az információhoz való hozzáférés és az információ közlésének joga; a házasságkötéshez és a családalapításhoz való jog; az egyenlő bánásmódhoz való jog; az oktatáshoz való jog, amely jogokat a következő nemzetközi egyezmények biztosítják: Egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés ellen; a Nőkkel szembeni

SOCIAL EXCLUSION AND DISCRIMINATION OF ROMANI WOMEN

Roma are the most marginalised ethnic group in Europe. They are affected by widespread poverty, segregation in the areas of housing and education, lower school attainment levels, high unemployment rates and limited access to health care as compared to the majority population, often the result of discrimination. Due to the multiple discrimination they face because of their gender and their ethnicity, the situation of Romani women is even worse than that of Romani men. Romani women are often not given adequate information by health care workers about their medical conditions. They are often excluded from the decision-making process concerning their treatment. As regards their reproductive rights, Romani women in the Czech Republic, Slovakia and Hungary have been sterilised without their informed choice.

COERCIVE STERILISATION AS A VIOLATION OF BASIC HUMAN RIGHTS

Reproductive rights are incorporated in basic international human rights principles, such as the right to life; the right to health; the right to bodily integrity; the right not to be subjected to torture; the right to liberty and security of the person; the right to private and family life; the right to decide freely on the number and spacing of children; the right to freedom of expression; the right to receive and impart information; the right to marry and found a family; the right to be free from discrimination; and the right to education, all of which are guaranteed by the Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment; the Convention on the

hátrányos megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló egyezmény; a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya; a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya; Egyezmény a gyermek jogairól; és a Faji megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló nemzetközi egyezmény. A reprodukív jogok megsértése az alapvető emberi jogok súlyos megsértése.

CSEHORSZÁG

1983-ban, amikor terhes voltam, felkerestem egy kismamák részére működtetett tanácsadó központot. Ott azt tanácsolták, hogy sterilizáltassam magam. A szociális munkás, aki velem foglalkozott, szintén ezt javasolta. Azt mondta, hogyha nem köttetem el magam, akkor elveszik tőlem a gyermekemet, akivel akkor terhes voltam. Azzal is fenyegettek, hogyha nem köttetem el magam, akkor minden költséget a terhességgel és a szüléssel kapcsolatban nekem kell majd állnom. Mivel nem egyeztem bele a műtétbe, behívták a tanácsadó központba az anyámat és elmagyarázták neki is, hogy sterilizáltatnom kéne magam. 22 éves voltam, tehát nagykorú, de nekik elég volt annyi, hogy az anyám beleegyezett a műtétbe. Én soha semmit nem írtam alá ezzel kapcsolatban. (Věra M.)

Az 1970-es évektől 1990-ig a csehszlovák kormány programszerűen sterilizálta a roma nőket egy olyan politika részeként, mely a romák „magas számú és egészségtelen” születését akarta korlátozni. A csehszlovák ellenállási csoport, a Charta '77 mélyen elítélte e politikát és az 1980-as években kiterjedten dokumentálta azt. Az áldozatok nevében indított büntetőjogi panaszokat a cseh és szlovák ügyészek 1992-ben és 1993-ban elutasították.

Elimination of All Forms of Discrimination Against Women; the International Covenant of Economic, Social and Cultural Rights; the International Covenant on Civil and Political Rights; the Convention on the Rights of the Child; and the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. *The infringement of reproductive rights is a grave violation of fundamental human rights.*

CZECH REPUBLIC

In 1983 I visited a counselling centre for expectant mothers while I was pregnant. They suggested to me there that I should go for sterilisation. My social worker was also trying to convince me to be sterilised. She claimed that if I didn't undergo the sterilisation they would take away the child I was about to have. They also threatened that if I didn't undergo sterilisation I would have to pay for all of my medical treatment for the pregnancy. Since I didn't agree, they called my mother to come to the counselling centre and explained to her that I should undergo sterilisation. At the time I was 22 years old, I had reached majority, but for them the consent of my mother was enough. I myself never signed anything. (Věra M.)

From the 1970s until 1990, the Czechoslovak government sterilised Romani women programmatically, as part of policies aimed at reducing the “high, unhealthy” birth rate of Romani women. This policy was decried by the Czechoslovak dissident initiative Charter 77, and documented extensively in the late 1980s. Criminal complaints filed on behalf of victims were dismissed by Czech and Slovak prosecutors in 1992 and in 1993.

2003-ban és 2004-ben az ERRC és csehországi partner szervezetek terepkutatást végeztek, amely alapján azt a következtetést vonták le, hogy a roma nők 1990 után is áldozatul estek kényszersterilizációs műtéteknek. A dokumentált esetek a következő típusokba estek:

- Esetek, amelyekben semmiféle hozzájárulást a sterilizációs műtéthez nem adott az áldozat;
- Esetek, amelyekben a sterilizációs műtéthez való „beleegyezést” a szülési folyamat előrehaladott szakaszában adta, esetenként közvetlenül a születés előtt;
- Esetek, amelyekben az áldozat úgy adta beleegyezését a műtéthez, hogy nem tájékoztatták őt a műtét veszélyeiről, kockázatairól, következményeiről, az esetleges mellék- ill. utóhatásokról, valamint a fogamzásgátlás egyéb lehetséges módjairól;
- Esetek, amelyekben hivatalos személyek nyomást gyakoroltak roma nőkre, hogy sterilizáltassák magukat, pl. pénzügyi juttatást ígérve a sterilizációért vagy a meglévő juttatások megvonásával zsarolva meg őket, amennyiben nem járulnak hozzá a műtéthez (1990 előtt);
- Esetek, melyekben egyértelmű és nyílt rasszista motivációk voltak jelen az orvos-beteg konzultációk folyamán.

Panaszok az Ombudsmanhoz

Csehországban az Ombudsman mintegy 87 panaszt vizsgált ki, amelyben nőket sterilizáltak tájékozott döntésük nélkül. Az Ombudsman 2005 decemberében adta közzé Végső jelentését

---

During 2003 and 2004, the ERRC and partner organisations in the Czech Republic conducted field missions which concluded that Romani women had been subjected to coercive sterilisation even after 1990. The cases documented include:

- Cases in which consent was not provided at all prior to sterilisation;
- Cases in which “consent” to sterilisation was secured during advanced stages of labour, including shortly before delivery;
- Cases in which consent was provided absent explanations of the risks, consequences, and possible side effects of sterilisation, and absent adequate information on alternative methods of contraception;
- Cases in which officials put pressure on Romani women to undergo sterilisation either through the use of financial incentives or threats to withhold social benefits (before 1990); and
- Cases in which explicit racial motive played a role during doctor-patient consultations.

Complaints to the Ombudsman

In the Czech Republic, the Ombudsman investigated complaints of sterilisations performed on women without their informed choice (87 women submitted complaints) and issued his Final Statement on the matter in December 2005, recommending the government apologise and establish a compensation programme for those

Azután mindig valami hiányzott otthonról. Még a gyerekeknek is el kellett agyaráznom, hogy miért nem lehet kistestvérük. Mindig arra a szörnyű pillanatra gondoltam a szülés után, amikor megtudtam, hogy meddővé tettem, az szörnyen fájdalmas érzés volt... Nagyon sokáig rosszul éreztem magam pszichésen. Még most is úgy érzem magam. [...] A férjem és én nagyon szerettünk volna egy kislányt, nagyon vágytunk rá. Persze örülünk annak is, hogy két egészséges fiunk van. (Elena G.)

az esetekkel kapcsolatban, amelyben azt ajánlotta, hogy a kormány kérjen bocsánatot és hozzon létre kompenzációs programot azon nők számára, akiket kényszersterilizáltak a kormány sterilizációs programjának keretében, amely az 1990-es években befejeződött. Az Ombudsman azt javasolta, hogy az utóbbi időben sterilizált áldozatok forduljanak bírósághoz. Továbbá minden panaszt továbbított a büntetőjogi hatóságokhoz (Lásd a jelentést angolul: <http://www.ochrance.cz/dokumenty/document.php?back=/cinnost/index.php&doc=400>).

Árnyékjelentések az ENSZ emberi jogi bizottságaihoz

2006 és 2007 folyamán az Ombudsman Végső jelentése eljutott különféle ENSZ emberi jogi bizottságokhoz, amikor Csehország emberi jogi teljesítményét vizsgálták e bizottságok. Az ENSZ a Nőkkel szembeni megkülönböztetés felszámolásával foglalkozó bizottsága (CEDAW Bizottság), az ENSZ a Faji megkülönböztetés felszámolásával foglalkozó bizottsága és az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága mind arra szólították fel Csehországot, hogy hajtsa végre az Ombudsman ajánlásait. 2008 szeptemberéig, amikor e sorok íródtak, a cseh kormány semmilyen lépést nem tett ezügyben.

Something was always missing at home after that. I even had to explain to the children why they would not have another sibling. I was constantly reminded of that unpleasant moment after I gave birth and learned I had been sterilised, which was very painful for me. I felt this psychological discomfort for a very long time, I feel it even today. [...] My husband and I very much wanted a little girl, we wanted one very much even though we are glad we have two healthy sons. (Ms Elena G.)

coercively sterilised as part of the state's official promotion of sterilisation, which ended in the early 1990s. The Ombudsman recommended that victims sterilised more recently turn to the courts. He also sent all of the allegations to the criminal justice authorities. (See: <http://www.ochrance.cz/dokumenty/document.php?back=/cinnost/index.php&doc=400>).

Shadow reporting to UN human rights bodies

During 2006 and 2007, the Ombudsman's Final Statement was submitted to various UN human rights treaty oversight bodies as part of the shadow reporting process during the regular review of the Czech Republic's human rights performance. The Committee on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW), the Committee on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination and the Human Rights Committee all urged the Czech government to immediately implement the Ombudsman's recommendations. As of mid-2008, the government has failed to act.

Peres ügyek

Mindamellet, hogy van néhány ígéretes polgári peres ítélet elsőfokú bíróságok előtt, az áldozatok nagy többsége nem lesz képes jogorvoslathoz jutni az elévülési idő miatt. Renata K. például 2003-ban büntetőjogi panaszt nyújtott be a mosti bírósághoz törvénytelen sterilizációja ügyében, azonban ezt elutasították mindenféle érdemi vizsgálat nélkül. A rendőrség az Ombudsmantól érkezett feljelentések alapján indított nyomozásokat többségükben felfüggesztette, bár néhányat még mindig vizsgálnak.

A Helena F. kontra Vitkovice Kórház polgári peres ügyben a bíróság úgy találta, hogy a kórház megsértette F. magánélethez való jogát azáltal, hogy tájékozott döntése nélkül sterilizálták és arra szólította fel a kórházat, hogy levélben kérjen bocsánatot a felperestől. Ezt a kórház teljesítette. F. kártérítés iránti keresete a Legfelsőbb Bíróság előtt függőben van az elévülési idővel kapcsolatos aggályok miatt.

2007 októberében az Iveta Č. kontra Vitkovice Kórház polgári peres ügyben a bíróság fél millió korona (azaz 20 000 Euró) összegű kártérítés megfizetésére kötelezte a kórházat, amiért 1997-ben Č.-t tájékozott döntése nélkül sterilizálta. A bíróság utalt olyan korábbi esetekre, ahol az elévülési időtől eltekintettek, azonban a kórház fellebbezett.

Ez utóbbi ítélet óta a cseh Legfelsőbb Bíróság jelezte, hogy a három éves elévülési időt fenntartja a személyiségi jogok megsértésével kapcsolatos polgári peres ügyekben, így a cseh bíróságok gyakorlatilag nem nyújtanak lehetőséget az áldozatoknak arra, hogy szenvedéseikért kártérítést kapjanak.

Litigation

While there are some promising lower court verdicts in civil cases, the vast majority of victims will be unable to achieve redress through the Czech criminal system due to the statute of limitation. Renata K., for example, filed a criminal complaint against her illegal sterilisation in Most in 2003; however it was dismissed without any effective criminal proceedings. The police shelved most of the criminal complaints submitted to them by the Ombudsman, although some are still under investigation.

In the civil suit of Ms Helena F. vs. Vitkovice Hospital, the court found the hospital had violated Ms F.'s right to privacy by sterilising her without her informed choice and ordered it to send a letter of apology, which it has done. Ms F.'s claim regarding compensation is pending before the Supreme Court due to statute of limitations concerns.

In the civil suit of Ms Iveta Č. vs. City Hospital, in October 2007 the court ordered the hospital to pay half a million Czech crowns (about 20,000 EUR) for sterilising Ms Č. without her informed choice in 1997. The court cited precedents for waiving the statute of limitations, but the hospital has appealed.

Since this verdict, the Czech Supreme Court has indicated that it will uphold the three-year statute of limitations for those seeking compensation in civil court for rights violations, of personality rights, meaning that Czech courts effectively provide no avenue for victims to seek compensation for their suffering.

A Kényszersterilizáció Áldozataivá Vált Nők Csoportja

2004 óta a Kényszersterilizáció Áldozataivá Vált Nők Csoportja, amelynek tagjai osztravai roma nők, azon dolgozik, hogy az áldozatok jóvátételt kapjanak, amiért informált döntésüket mellőzve kényszersterilizálták őket. A Csoport tevékenységének célja az is, hogy a nyilvánosság tudomására hozza a törvénytelen sterilizációkat Csehországban. A Csoport tagjai 2006-ban vallomást tettek az ENSZ nőjogi bizottságánál, 2007-ben pedig az Európa Tanácsnál, egy alkalommal pedig demonstrációt szerveztek az egyik érintett kórház előtt. A Csoport a tagok által készített fotókból (néhány fotó e füzetben is látható) kiállítást rendezett Csehország több pontján, például a Cseh Parlamentben és Most városában, ahol a Csoport tagjai olyan nőkkel találkoztak, akiket szintén akarattuk ellenére vagy tudtukon kívül sterilizáltak. 2008 júliusában a Csoport tagjai jóvátételt és bocsánatkérést követelő képeplapokat osztogattak Osztravában aláírásra, amelyeket cseh kormánytagoknak küldtek el.

A Kényszersterilizáció Áldozataivá Vált Nők Csoportja egy osztravai kórház előtt tüntet 2006 augusztusában (Cseh Köztársaság)

The Group of Women Harmed by Sterilisation protesting in front of a hospital in Ostrava, Czech Republic, August 2006.

The Group of Women Harmed by Coerced Sterilisation

Since 2004, the Group of Women Harmed by Coerced Sterilisation, a group of Romani women from Ostrava, has been working together in seeking reparations for having been sterilised without their informed choice. The group has worked to raise public awareness of the illegal sterilisation of women in the Czech Republic. Members of the group have testified to the UN CEDAW Committee (2006) and the Council of Europe (2007), demonstrated in front of one of the hospitals concerned, and exhibited photographs (some included here) by their members around the country, from the Czech Parliament to a meeting with their fellow coercive sterilisation survivors in the city of Most. In July 2008, members of the Group distributed postcards demanding an apology and compensation for these violations to members of the community, which were sent to members of the Czech government.

SZLOVÁKIA

2002-ben az Európai Roma Jogok Központja (European Roma Rights Centre, ERRC), a Reprodukív Jogok Központja (Reproductive Rights Centre), valamint a Polgári és Emberi Jogok Központja (Poradňa pre občianske a ľudské práva) tényfeltáró kutatást végzett e témában Szlovákiában. Mintegy 200 kényszersterilizált roma nővel készített az ERRC interjút és a legtöbb esetben a sterilizációhoz adott beleegyezés hitelessége erősen megkérdőjelezhető volt, illetve bizonyos esetekben a sterilizációhoz adott hozzájárulás egyértelműen nem informált döntésen alapult.

ENSZ Bizottságok

2003-ban és 2004-ben az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága és a Faji megkülönböztetés felszámolásával foglalkozó bizottság felszólította a szlovák kormányt, hogy vizsgálják ki az állítólagos kényszersterilizációs eseteket és nyújtsanak hatékony jogorvoslatot, mely magában foglalja a jóvátételt és a bocsánatkérést.

Peres ügyek

Számos peres ügy van folyamatban a szlovák bíróságok előtt, amelyeket a kényszersterilizált roma nők nevében az ERRC és más szervezetek indítottak. Az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt lévő ügyeket a Polgári és Emberi Jogok Központja indította. Számos ügy alapvető problémákra világított rá, amelyek komoly aggodalmakat vetettek fel a Szlovákiában uralkodó törvényes renddel kapcsolatban. Például több

SLOVAKIA

In 2002, the European Roma Rights Centre, the Centre for Reproductive Rights and the Centre for Civil and Human Rights carried out fact-finding missions on this issue in Slovakia. For most of the approximately 200 women interviewed by the ERRC, the authenticity of the consent they had given to their sterilisations was extremely questionable, and in some cases the consent to sterilisation had obviously not been based on informed choice.

UN human rights bodies

In 2003 and 2004 the UN Human Rights Committee and the Committee on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination urged the Slovak government to investigate the coerced sterilisation alleged and to provide effective remedies, including compensation and an apology to the victims.

Litigation

There are a number of lawsuits on behalf of coercively sterilised Romani women pending before Slovak courts which were brought by the ERRC and other organisations. Cases before the European Court of Human Rights have been filed by the Centre for Civil and Human Rights. A number of these lawsuits had to address basic issues raising serious concerns about the state of the rule of law in Slovakia. For example, numerous cases were filed to Slovak courts on the refusal by hospitals to provide and/or allow access to medical files. In other instances, police reportedly conducted interviews with alleged victims of

esetben azért kellett a bírósághoz fordulni, mert kórházak megtagadták az orvosi aktákhoz való hozzáférést. Más esetekben, beszámolók szerint, a rendőrség feltételezett kényszersterilizált áldozatokat hallgatott ki és megfenyegette őket, hogy partnerük ellen eljárást indítanak kiskorú ellen elkövetett nemi erőszak ügyében.

MAGYARORSZÁG

Egy 2003-ban végzett kutatás során az ERRC olyan eseteket dokumentált, amelyekben roma nőket tájékoztott beleegyezésük nélkül sterilizáltak Magyarországon. Sok roma nő arról is beszámolt, hogy elkülönített, csak roma nőknek fenntartott kórtermekbe helyezték őket, gyakran olyan indoklással, hogy az „eltérő életstílushoz” alkalmazkodik a kórház ezáltal.

Az fáj, hogy ha még akarnám is, akkor sem lehet. Meg sem próbáhatom. Az orvos azt mondta, hogy az életemet kockáztatnám, de én mégis megpróbálnám. Az életemet is kockára tenném azért, hogy újból szülhessek. (Sz. A.)

Sz.A.-t egy állami fenntartású kórházban 2001-ben sterilizálták, méhen belüli magzatelhalás következtében szükségessé váló császármetszéssel járó műtét során. Gyermeke elvesztése miatt sokkos állapotban feküdt a műtőasztalon, amikor kérték, hogy írja alá a műtéthez való beleegyező nyilatkozatot, amelynek aljára kézzel volt írva a következő: „A méhen belüli magzati elhalás tudatában is határozottan kérem sterilizálásom, szülni már nem akarok, terhes sem kívánok lenni.” Sz.A. aláírta a nyilatkozatot és a sterilizációt elvégezték. A kórházba való megérkezés és a két műtét elvégzése között mindössze 17 perc telt el.

---

coercive sterilisations while simultaneously threatening to prosecute their partners for statutory rape.

HUNGARY

During research conducted in 2003, the ERRC documented cases of the sterilisation of Romani women being performed absent informed consent in Hungary. Many Romani women also reported being placed in separate, Roma-only maternity wards, often with the justification of accommodating “lifestyle differences”.

A.S. v. Hungary

What bothers me is that even if I would like to, I cannot. I cannot even try. The doctor said that my life would be at stake. But I would try nevertheless. I would even risk my life for the sake of being able to deliver again. (Ms A.S.)

Ms A.S. was sterilised during a caesarean section operation following a miscarriage at a public hospital in 2001. On the operating table, in a state of shock due to the loss of her child, she was asked to give signed consent to the caesarean section, to which the doctor added the following handwritten statement: “Having knowledge of the death of the foetus inside my womb I firmly request ‘my sterilisation’. I do not intend to give birth again, nor do I wish to become pregnant.” Ms A.S. signed the form and the sterilisation was performed. Only 17 minutes passed between the ambulance arriving at the hospital

Sz.A. nem tudta a „sterilizáció” szó jelentését, tájékoztatást nem kapott arról, hogy mivel jár a sterilizáció, az azzal járó kockázatokról és annak következményeiről, illetve más fogamzásgátlási módokról nem kapott felvilágosítást. Sz.A. csak akkor tudta meg, hogy a sterilizáció következtében nem lehet gyermeke, miután megkérdezte az orvost, hogy mikor próbálkozhatnak férjével újból gyermekvállalással.

Miután a magyar bíróságok nem nyújtottak megfelelő jogorvoslatot számára, Sz.A. panaszt nyújtott be az ENSZ nőjogi bizottságához (CEDAW Bizottság). 2006 augusztusában a Bizottság megállapította, hogy Sz.A. törvénytelen sterilizációja kapcsán Magyarország megsértette a Nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló egyezményt. A Bizottság kijelentette, hogy a kérelmezőnek, joga van ahhoz, hogy a sterilizációval és a családtervezés egyéb alternatív módszereivel kapcsolatban részletes információkkal rendelkezzen annak érdekében, hogy védve legyen attól, hogy ilyen beavatkozást rajta a teljes körű tájékoztatáson alapuló döntése nélkül végrehajtsanak. A tájékozott döntés nélkül elvégzett sterilizációs műtéttel kapcsolatban a Bizottság megerősítette, hogy az Egyezmény 12. cikkeje szerint a Részes államok “kötelesek a nők számára megfelelő szolgáltatásokról gondoskodni a terhesség, a szülés és a szülés utáni időszak idejére”. A Bizottság megállapította hogy az Sz.A.-n elvégzett sterilizációs műtétet Sz.A. „teljes körű és tájékozott beleegyezése nélkül hajtották végre és úgy kell tekinteni, hogy ez a beavatkozás végérvényesen megfosztotta őt természetes reprodukív képességétől”. Befejezésül a Bizottság javasolta, hogy a magyar állam:

- Megfelelő kártérítést nyújtson Sz.A.-nak, amely arányban áll a jogsértés súlyosságával;

---

and the completion of both operations. Ms A.S. did not know the meaning of the word “sterilisation”; she was given no information about the nature of sterilisation, its risks and consequences, or about other forms of contraception. Ms A.S. only learned she would not be able to give birth after she asked the doctor when she could try to have another baby.

After Hungarian courts failed to provide remedy, Ms A.S. filed a complaint to the CEDAW Committee. In August 2006, the Committee concluded that Hungary violated the Convention because of the illegal sterilisation of Ms A.S. The Committee stated that the applicant “has a right [...] to specific information on sterilisation and alternative procedures for family planning in order to guard against such an intervention being carried out without her having made a fully informed choice.” In connection with the sterilisation surgery performed without informed consent, the Committee reiterated that according to Article 12 of the Convention, State parties shall “ensure to women appropriate services in connection with pregnancy, confinement, and the post-natal period.” The Committee found that the sterilisation surgery was performed on Ms A.S. “without her full and informed consent and must be considered to have permanently deprived her of her natural reproductive capacity”. In conclusion, the Committee recommended that the Hungarian government:

- Provide appropriate compensation to Ms A.S., commensurate with the gravity of the violation of her rights;
- Review domestic legislation on the principle of informed consent in cases of sterilisation and ensure its conformity with international human rights and medical standards;

- Vizsgálja át a magyar sterilizációval kapcsolatos törvényeket a tájékozott beleegyezés elve szerint és biztosítsa, hogy azok igazodnak a nemzetközi emberi jogi és orvosi normákhoz;
- Kísérjék figyelemmel a sterilizációs műtétet végrehajtó állami és magánkézben lévő kórházakat és klinikákat és biztosítsák, hogy minden sterilizációs műtétet teljes körűen tájékozott döntés előz meg.

CÉLJAINK:

1. Az illetékes államok hatékonyan (független, alapos, felelősség megállapítására alkalmas módon) vizsgáljanak ki minden olyan sterilizációs esetet, amelyet állítólagosan tájékozott döntés és beleegyezés nélkül végeztek el.
2. Az illetékes államok nyilvánosan ismerjék el a kényszersterilizációs jogsérelmeket és nyújtsanak kártérítést azokért.
3. Hozzanak létre olyan mechanizmusokat, amelyek lehetővé teszik, hogy minden nő szabadon és tájékozottan dönthessen a sterilizációs műtétről illetve erősítsék meg a már meglévőket. E célból vizsgálják felül a hazai törvényeket és rendeleteket, és biztosítsák, hogy azok igazodnak a nemzetközi normákhoz valamint rendszeresen ellenőrzék a sterilizációs műtétet végrehajtó kórházakat és klinikákat.

Támogassa a kényszersterilizáció áldozatait Csehországban és Magyarországon egy képeslap elküldésével, amelyben felszólítja az illetékes kormányokat, hogy kérjenek bocsánatot és adjanak jóvátételt az áldozatoknak!

- Monitor public and private health centres, including hospitals and clinics that perform sterilisation procedures, to ensure that fully informed consent is given before any sterilisation procedure is carried out.

WE SEEK

1. Effective investigation by the states concerned (independent, thorough, and capable of ascertaining responsibility) of all allegations of sterilisation without informed consent/choice.
2. Public acknowledgement and compensation by the states concerned of the reported violations.
3. The establishment and strengthening of mechanisms to enable all women to give their free and informed consent to sterilisation, by reviewing domestic legal orders to ensure compliance with international standards and undertaking regular monitoring of medical facilities.

Support the victims of coerced sterilisation in Czech Republic and Hungary by sending our postcard to these governments calling for apologies and compensation for the victims

Nataša B. unokáival.

Ms Nataša B with her grandchildren.

ORGANISATIONS INVOLVED / A KAMPÁNYBAN RÉSZTVEVŐ SZERVEZETEK:

Kényszersterilizáció Áldozataivá Vált Nők Csoportja (Group of Women Harmed by Coerced Sterilisation): A Vzajemné soužití címén.

Európai Roma Jogok Központja (European Roma Rights Centre): www.errc.org

Peacework Development Fund: www.peacework.org

Vzajemné soužití (Élet Együtt): <http://www.vzajemnesouziti.cz/en>

Köszönetünket fejezzük ki a Nyílt Társadalom Intézet, a Heinrich-Böll-Stiftung és a PRAMENÍ, o.p.s. szervezeteknek támogatásukért. Az angol eredetit fordította: Pacziga Mónika. A fordítást ellenőrizte: Kiss Julianna, Udvari Márton és Horváth Éva.

We are grateful for support from the Open Society Institute, the Heinrich-Böll-Stiftung and PRAMENÍ, o.p.s. The original English text was translated into Hungarian by Mónika Pacziga, Julianna Kiss, Márton Udvari and Éva Horváth.

1386 Budapest 62
P.O. Box 906/93 Hungary
Phone: (36-1) 413-2200
Fax: (36-1) 413-2201
www.errc.org

